

Informacija o uspostavljanju institucionalnog okvira, sistema upravljanja i kontrole i načinu sprovođenja podrške Evropske unije kroz Instrument za reforme i rast

I Uvod – Koncept Instrumenta za reforme i rast i definisanje institucionalnog okvira

Na putu pristupanja Evropskoj uniji (EU) Crna Gora učestvuje u programima koji su namijenjeni daljem napretku države u različitim oblastima od ključnog značaja za punopravno članstvo. S tim u vezi, program Reformske agende Crne Gore za period 2024–2027 (u daljem tekstu „Program“) predstavlja jedan od ključnih dokumenata za ekonomski razvoj zemlje, te usklađivanje sa evropskim standardima.

Program je dio podrške EU zemljama Zapadnog Balkana u okviru Plana rasta, koji ima za cilj da se u periodu od 2024. do 2027. godine ubrza ekonomska konvergencija zemalja regiona ka prosjeku EU, kroz sprovođenje neophodnih reformi usmjerenih na postizanje ekonomskog rasta, ubrzanje poslovnog okruženja, vladavinu prava i poboljšanje kvaliteta života građana, što će dalje doprinijeti ubrzanju procesa integracija, odnosno pristupanja EU i što će doprinijeti približavanju država regiona jedinstvenom zajedničkom evropskom tržištu.

Evropska komisija (EK) je usvojila Plan rasta 8. novembra 2023. godine, sa projekcijom da će reforme i finansijska podrška EU imati pozitivan efekat na ekonomski rast država kandidata. Plan predviđa kombinaciju bespovratnih sredstava i povoljnih kredita u ukupnom iznosu od 6 milijardi eura za period 2024-2027, a za Crnu Goru je alocirano 383,5 miliona eura, od čega oko 110,1 miliona eura čine bespovratna sredstva, a oko 273,4 miliona eura povoljni krediti. **Komisija je odobrila Reformsku agendu Crne Gore putem Odluke o sprovođenju 23. oktobra 2024. godine.**

Program obuhvata 32 reforme, raspoređene kroz 130 koraka, sa posebnim fokusom na unapređenje poslovnog okruženja, digitalizaciju i energetiku, razvoj ljudskog kapitala i jačanje vladavine prava.

Stupanjem na snagu Zakona o potvrđivanju Sporazuma o pristupanju Instrumentu za reforme i rast u martu 2025. godine (SL CG Međunarodni ugovor, br. 2/2025, od 03/03/2025) i Sporazuma o zajmu u maju 2025. godine (06/05/2025), Crna Gora je ispunila proceduralne preduslove u pogledu uspostavljanja zakonodavnog okvira. Dodatno, formiranjem Koordinacionog tijela za sprovođenje Programa, u oktobru 2024. godine, Crna Gora je ispunila preduslove u pogledu uspostavljanja institucionalnog okvira za osiguranje pravovremene implementacije reformi i koraka.

U cilju zaokruživanja obaveza u pogledu uspostavljanja zakonodavnog i institucionalnog okvira, definisanje sistema upravljanja i kontrole samim Programom, sa aspekta nadležnosti i obaveza je naredni korak.

S tim u vezi, oslanjajući se na relevantne odredbe Zakona o potvrđivanju Sporazuma o pristupanju Instrumentu i Sporazuma o zajmu, koordinacija i kompletan proces sprovođenja Programa u nadležnosti je Koordinatora i zamjenika Koordinatora. Naime, dva ministarstva su nosioci ovog procesa – Ministarstvo evropskih poslova i Ministarstvo finansija. **Koordinatorica za Program** je ministarka evropskih poslova, dok je **zamjenica Koordinatorke** državna sekretarka u ministarstvu finansija. U obavljanju svojih nadležnosti,

podrška Koordinatorke/zamjenici Koordinatorke je **Koordinaciono tijelo i Sekretarijat**, koji imaju za cilj prikupljanje podataka, koordinaciju među različitim tijelima državne uprave, kao i uspostavljanje mehanizama za praćenje napretka i pravovremeno izvještavanje.

Uspostavljanjem adekvatnog sistema upravljanja i kontrole osigurava se transparentnost, odgovornost i usklađenost svih aktivnosti sa strateškim ciljevima zemlje, a istovremeno se omogućava pravovremeno identifikovanje i reagovanje na eventualna kašnjenja ili probleme u implementaciji Programa, odnosno definisanih reformi i koraka. Poseban značaj pripada definisanju procesa koordinacije, koji omogućava sinergiju između resornih organa, Koordinacionog tijela i drugih relevantnih aktera, te osigurava jedinstven pristup u sprovođenju reformskih aktivnosti. Takođe, propisuju se i obaveze u pogledu redovnog izvještavanja o napretku implementacije reformi, čime se omogućava transparentnost i odgovornost u radu svih aktera uključenih u proces. Naime, redovni izvještaji, koji obuhvataju i kvantitativne i kvalitativne indikatore realizacije reformi, pružaju osnovu za identifikaciju eventualnih kašnjenja ili problema, te omogućavaju pravovremeno donošenje korektivnih mjera.

Poslednje, ali ne manje važno jeste i **definisanje sistema nadgledanja nad sprovođenjem reformi**. Nadgledni mehanizmi obuhvataju internu kontrolu, reviziju, kao i nadgledanje od strane eksternih i nezavisnih tijela, što omogućava stalno praćenje i evaluaciju realizacije reformskih aktivnosti. Ovi mehanizmi omogućavaju pravovremeno otkrivanje nepravilnosti i omogućavaju adekvatne korektivne mjere, čime se dodatno osnažuje poverenje javnosti i transparentnost cjelokupnog procesa.

Ovom Informacijom definišu se precizne nadležnosti i strukture Instrumenta u cilju sticanja punog osnova za upravljanje istim, do donošenja Uredbe o načinu sprovođenja podrške Evropske unije kroz Instrument za reforme i rast nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

II Nadležnosti i zaduženja strukture Instrumenta za reforme i rast

II.1 Koordinator / Zamjenik koordinatora

Kada je pitanju najviši nivo u sistemu upravljanja i kontrole – Koordinator/zamjenik Koordinatora, isti sa odgovarajućim ovlašćenjima djeluje u ime Vlade i koordinir rad svih relevantnih ministarstava i institucija uključenih u implementaciju Programa, između ostalog:

- Redovno informiše Vladu Crne Gore o sprovođenju Programa;
- Koordinira rad Koordinacionog tijela za Program i predsjedava Koordinacionim tijelom. Održava redovne sastanke sa Koordinacionim tijelom, a po potrebi i konsultativne sastanke sa tijelima zaduženim za reforme i/ili korake i drugim nadležnim tijelima, na kojima se raspravlja o statusu i dinamici sprovođenja aktivnosti, koraka i reformi;
- Koordinira praćenje sprovođenja Programa i daje podršku nadležnim tijelima u otklanjanju prepreka sa ciljem ubrzanja procesa, uz praćenje i ispunjenje ključnih mjera i ciljeva;

- Obavlja komunikaciju sa Evropskom komisijom tokom cjelokupne implementacije Reformske agende;
- Koordinira proces priprema izmjene i dopune Programa prema potrebi;
- Osigurava sprovođenje Programa u skladu sa planom pristupanja Evropskoj uniji Crne Gore;
- Obezbeđuje blagovremenu pripremu i dostavljanje svih potrebnih dokumenata Evropskoj komisiji, uključujući izvještaje o postignutim rezultatima i ispunjenim koracima;
- Priprema i šalje Zahtjeva za otpuštanje sredstava, uz relevantnu prateću dokumentaciju.
- Koordinira sprovođenje aktivnosti vidljivosti i informisanja javnosti o podršci Evropske unije, u skladu sa smjernicama Evropske komisije za vidljivost;
- Koordinira proces pripreme i objavljivanja uputstva potrebnih za sprovođenje Programa, uključujući smjernice za planiranje budžeta za potrebe sprovođenja aktivnosti i ispunjenja koraka iz Programa;
- Osigurava funkciju sistema za registraciju i objavu krajnjih korisnika koji primaju iznose veće od 50.000 EUR kumulativno u periodu od 4 godine u skladu s članom 19. Sporazuma, itd.

Pored navedenog, Koordinator je nadležan za koordinaciju procesa kandidovanja projekata koji se finansiraju iz Reformske agende, kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan, posebno poštujući odredbe člana 21. iz člana 2 Zakona o potvrđivanju Sporazuma o pristupanju.

II.2 Koordinaciono tijelo

Koordinaciono tijelo za Reformsku agendu čine Koordinator, zamjenik Koordinatora, Sekretarijat i Tijela zadužena za reforme, a članovi se imenuju iz nadležnih resornih ministarstava.

Koordinacionim tijelom predsjedava Koordinator ili zamjenik Koordinatora, a poslovi u nadležnosti ovog tijela su:

- Prati sprovođenje Reformske agende i ispunjenje koraka/reformi, te s tim u vezi identifikuje i rješava eventualne prepreke tokom ispunjenja koraka/reformi definisanih Reformskom agendom;
- Osigurava usklađen i efektivan pristup ka ostvarivanju svih ciljeva, prema definisanim indikatorima;
- Prati proces pripreme infrastrukturnih projekata koji će biti finansirani kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan, a u vezi su sa oblastima i mjerama koje su dio Reformske agende;

Koordinaciono tijelo ima Poslovnik o radu kojim se definišu način i sistem glasanja, obaveze i prava članova, a prema potrebi i druge odredbe.

Koordinaciono tijelo sastaje na redovnoj osnovi, najmanje jednom mjesečno ili češće u slučaju potrebe, a po pozivu sastancima pored članova mogu prisustvovati i drugi, kao npr. predstavnici Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, predstavnici institucija koje su zadužene za pojedinačne aktivnosti i/ili korake.

II.3 Sekretarijat za reformsku agendu

Sekretarijat za Reformsku agendu vrši stručne i administrativno-tehničke poslove za Koordinatora/zamjenika Koordinatora, Koordinaciono tijelo i Odbor za praćenje.

Sekretarijat se obrazuje u Ministarstvu evropskih poslova, u okviru Direktorata zaduženog za koordinaciju finansijske podrške EU, a u radu Sekretarijata po potrebi mogu učestvovati i predstavnici Ministarstva finansija u okviru Direktorata zaduženog za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU.

Sekretarijat obavlja sljedeće poslove:

- Prikuplja potrebnu dokumentaciju i priprema mjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje;
- Priprema materijale, organizuje sastanke i vodi zapisnike Koordinacionog tijela i Odbora za praćenje;
- Priprema informacije za objavu na stranicama ministarstva i Vlade;
- Obavlja i druge poslove po nalogu koordinatora, odnosno zamjenika koordinatora.

II.4 Tijelo zaduženo za reformu

Tijelo zaduženo za reformu formira se za svaku reformu predviđenu Programom na nivou ministarstva. Jedno Tijelo zaduženo za reformu može biti zaduženo za više reformi.

Tijelo zaduženo za reformu obavlja sljedeće poslove:

- Koordinira sva tijela odgovorna za korake unutar reformi za koje su zaduženi;
- Organizuje i nadzire izradu i ažuriranje implementacionih planova koji sadrže pregled aktivnosti koje je neophodno realizovati u cilju ispunjenja koraka;
- Pruža podršku tijelima nadležnim za korake i aktivnosti u pogledu obezbjeđivanja potrebnih sredstava u budžetu Crne Gore;
- Redovno revidira i prilagođava planove u skladu s promjenama u zakonodavstvu i potrebama reformskog procesa;
- Koordinira proces pripreme i objedinjava redovne izvještaje (mjesečne, polugodišnje i godišnje) koji detaljno prikazuju napredak u sprovođenju reformi;
- Blagovremeno informiše Koordinatora/Zamjenika koordinatora o svim aspektima implementacije, identifikovanim rizicima i predloženim korektivnim mjerama;
- Organizuje redovne sastanke i konsultacije na političkom i tehničkom nivou, s ciljem rješavanja eventualnih problema i usklađivanja daljih aktivnosti, a u svrhu ispunjenja koraka i reformi.

II.5 Tijelo zaduženo za korak

Tijelo zaduženo za korak imenuje se za svaki korak predviđen Reformskom agendom i odgovorno je nadležnom Tijelu zaduženom za reforme, te je dužno da sprovede sve aktivnosti u definisanim krajnjim rokovima. Jedno Tijelo zaduženo za korak može biti zaduženo za više koraka.

Tijelo zaduženo za korak obavlja sljedeće poslove :

- Priprema implementacione planove za svaki korak u svojoj nadležnosti koji sadrže pregled aktivnosti koje je neophodno realizovati u cilju ispunjenja koraka i dostavlja ih Tijelu zaduženom za reformu;
- Koordinira aktivnosti s drugim tijelima čija saradnja je nužna za ostvarenje koraka;
- Sprovodi aktivnosti iz implementacionih planova prema rokovima navedenim u istim, te se stara da rokovi za realizaciju aktivnosti unutar koraka budu usklađeni sa krajnjim rokom realizacije koraka;
- Prikuplja dokaze za ispunjenje svake aktivnosti i svakog koraka iz svoje nadležnosti;
- Osigurava primjenu pravila o dvostrukom finansiranju;
- Priprema obrasce indikatora za sve indikatore koji su povezani sa korakom u njihovoj nadležnosti, te s tim u vezi prati ispunjenje indikatora koji su zadati Reformskom agendom;
- Planira sredstva za sprovođenje aktivnosti koje su neophodne za ispunjenje koraka i aktivnosti u budžetu Crne Gore;
- Redovno izvještava o problemima i izazovima u sprovođenju koraka, te identifikovanim rizicima i predloženim korektivnim mjerama;
- Osigurava usklađenost sa strateškim ciljevima reforme;
- Pruža sve informacije potrebne za pripremu izvještaja, a prema nalogu Tijela zaduženog za reformu i/ili Koordinatora/zamjenik Koordinatora.

II.6 Odbor za praćenje Reformske agende

Poštujući relevantne odredbe Sporazuma o pristupanju instrumentu, Koordinator, u saradnji sa Evropskom komisijom, formira Odbor za praćenje najkasnije 6 mjeseci nakon stupanja na snagu Sporazuma o pristupanju instrumentu.

Odborom supredsjedavaju Koordinator i predstavnik Evropske komisije, a sastaje se najmanje jednom godišnje.

II.7 Sistem revizije u implementaciji Reformske agende

Reviziju upravljanja sredstvima iz Programa obavljaju:

- 1) Revizorsko tijelo Crne Gore,
- 2) Ministarstvo finansija, Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola, kroz koordinaciju sistema unutrašnjih revizija u institucijama koje sprovode Reformsku agendu,
- 3) Evropska komisija ili nezavisni revizori određeni od strane Evropske komisije,
- 4) Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF),
- 5) Evropski revizorski sud i
- 6) Evropska kancelarija javnog tužioca (EPPO).

Organi nacionalne vlasti, krajnji primaoci i njihovi podugovarači uključeni u sprovođenje Reformske agende dužni su da obezbijede pristup zaposlenima, radnim prostorijama, dokumentaciji i informacionim sistemima neophodnim za sprovođenje kontrola i revizija.

II.7.1 Revizorsko tijelo

Revizorsko tijelo Crne Gore sprovodi revizije sistema i ispunjenosti reformi i koraka kroz aktivnosti koje se odnose na:

- Pripremu revizorske strategije u konsultacijama sa Koordinatorom/zamjenikom Koordinatora, zasnovanu na procjeni rizika i definiše obuhvat revizije;
- Obavlja poslove u skladu sa revizorskom strategijom i međunarodno prihvaćenim standardima revizije;
- Sprovođenje revizije i procjene funkcionalnosti uspostavljenog sistema upravljanja i kontrole;
- Sprovođenje revizije ispunjenosti reformi i koraka definisanih programom Reformske agende;
- Davanje preporuka i praćenje izvršenje datih preporuka i korektivnih mjera;
- Provjerava potpunost, tačnost i istinitost dokumentacije;
- Obavlja druge poslove u okviru revizorske funkcije.

II.7.2. Unutrašnja revizija

Unutrašnja revizija u vezi sa upravljanjem sredstvima iz Programa sprovodi se od strane unutrašnjih revizora u organima nacionalne vlasti, u skladu sa Zakonom kojim se uređuje sistem unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru i globalnim standardima revizije.

Aktivnosti jedinica unutrašnje revizije na poslovima koji se odnose na okvir i sistem Reformske agende koordinira Direktor za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola Ministarstva finansija.

Aktivnosti revizija unutrašnje kontrole obavljaju se na temelju godišnjeg planiranja, shodno dinamici reformi i koracima koje nadležne institucije ostvaruju u sprovođenju Reformske agende.

II.8 Sistem zaštite finansijskih interesa EU

Lica i organi nacionalne vlasti uključeni u upravljanje i kontrolu Reformske agende su obavezni da sprovode procjenu i vrše upravljanje rizicima od nepravilnosti, prevara, sukoba interesa i drugih povreda propisa, kako bi se obezbijedilo blagovremeno sprječavanje, otkrivanje i korigovanje slučajeva nepravilnosti ili prevara.

Svi akteri u upravljanju sredstvima dužni su da osiguraju transparentnost i integritet u svom radu, uključujući punu primjenu sistema zaštite zviždača u skladu sa zakonom i drugim propisima kojim se uređuje ova oblast.

U tom smislu, Tijelo za koordinaciju suzbijanja nepravilnosti i prevara (AFCOS) u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije ima značajnu ulogu. Naime, Direkcija za zaštitu finansijskih interesa EU (AFCOS), koja je uspostavljena u Direktoratu za inspekcijski nadzor i zaštitu finansijskih interesa EU (AFCOS) Ministarstva finansija, obavlja poslove koji se odnose na preduzimanje svih mjera i aktivnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije i Crne Gore. Poslovi u nadležnosti AFCOS-a su:

- pružanje administrativne i tehničke podrške predstavnicima Evropske komisije, OLAF-a, Evropskog revizorskog suda i Evropskog javnog tužilaštva (EPPO) na teritoriji Crne Gore;

- ostvarivanje operativne i tehničke saradnje sa licima i organima u sistemu za upravljanje i kontrolu sredstava iz Instrumenta u vezi sa aktivnostima OLAF-a, Evropskog revizorskog suda i EPPO;
- pruža podršku u utvrđivanju mogućih slabosti u sistemu za upravljanje i kontrolu sredstava i pruža podršku organima javne vlasti koji su odgovorni za upravljanje i kontrolu u pogledu zaštite finansijskih interesa Evropske unije uključujući i obuke za zaposlene u navedenim organima;
- prikuplja i razmjenjuje informacije o nepravilnostima, mogućim slučajevima prevara, korupcije, sukoba interesa u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije sa OLAF-om i Evropskom komisijom;
- druge poslove u skladu sa Sporazumom o Instrumentu.

Uz prethodno obavještenje Tijela za koordinaciju suzbijanja nepravilnosti i prevara u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije i drugih nadležnih organa od strane Evropske komisije i u skladu sa važećim propisima, ovlašćeni zastupnici ili predstavnici Evropske komisije, uključujući OLAF, Evropski revizorski sud i EPPO imaju pravo da sprovode sve istražne radnje, provjere i inspekcije na licu mjesta, koje mogu smatrati neophodnim za sprovođenje mjera, koraka i ugovora, uključujući i posjete lokacijama i prostorijama gdje se vrše aktivnosti koje se finansiraju iz Instrumenta.

Ovo uključuje i pravo pristupa svim informacijama, dokumentaciji i materijalu koji su relevantni za predmetnu istragu, kao i mogućnost izuzimanja kopija ili originala profesionalnih knjiga, računa, bankovnih izvoda, podataka iz informacionih sistema i druge dokumentacije od značaja za istragu.

Ovlašćeni predstavnici mogu pristupiti i sredstvima elektronske komunikacije i uređajima koji se koriste u službene svrhe, kada postoji osnovana sumnja da sadrže podatke od značaja za istragu, te izuzeti sav relevantni fizički i elektronski materijal koji je korišćen ili je mogao biti korišćen pri izvršenju nepravilnosti, prevare ili drugih nezakonitih aktivnosti u postupanju sa finansijskim sredstvima Evropske unije.

II.9 Sprovođenje Reformske agende

Sprovođenje Programa u Crnoj Gori koordinira se na osnovu sljedećih dokumenata:

- 1) Implementacionih planova
- 2) Obrazaca indikatora
- 3) Zahtjeva za otpuštanje sredstava
- 4) Polugodišnjih i godišnjih izvještaja o sprovođenju Programa
- 5) Završnog izvještaja
- 6) Komunikacionog plana

Implementacioni planovi su osnovni dokumenti za sprovođenje koraka koji su predviđeni Reformskom agendom, a pripremaju se za svaki pojedinačni korak, za razdoblje do krajnjeg roka za ispunjenje koraka i sadrže pregled aktivnosti koje je neophodno realizovati u cilju ispunjenja koraka. Implementacioni plan moguće je izmijeniti na inicijativu Tijela zaduženog za korak, Tijela zaduženog za reformu ili Koordinatora/zamjenika Koordinatora. Obrazac implementacionog plana utvrđuje Koordinator/zamjenik Koordinatora.

Obrazac indikatora jeste obrazac na kojem se opisuje svaki pojedinačni indikator u Reformskoj agendi. Tijelo zaduženo za korak ima obavezu izrade i ažuriranje Obrazaca indikatora za sve indikatore iz koraka za koje su odgovorni.

Praćenje sprovođenja Programa ogleda se kroz pripremu polugodišnjih i godišnjih izvještaja, uključujući Zahtjeve za sredstva. Naime, izvještaje priprema Sekretarijat u ime Koordinatora/zamjenika Koordinatora, a na temelju informacija prikupljenih od Tijela zaduženih za reforme i Tijela zaduženih za korake. U slučaju godišnjeg izvještaja, u dijelu opštih uslova, Ministarstvo finansija priprema i dostavlja Sekretarijatu potrebne informacije. Sekretarijat može tražiti bilo koju informaciju od Tijela zaduženog za reformu i Tijela zaduženog za korak za potrebe pripreme Izvještaja. S tim u vezi, sva tijela dužna su poštovati uputstva, obrasce i rokove koji su propisani Programom, uputstvima ili smjernicama Koordinatora i zamjenika Koordinatora. Koordinaciono tijelo daje obavezujuće mišljenje na Izvještaje.

Zahtjev za sredstva je dokument kojim Crna Gora potražuje sredstva iz Programa od Evropske komisije, za korake koji su dospjeli i ostvareni u određenom periodu. S tim u vezi, Zahtjev za sredstva priprema Ministarstvo finansija, u ime zamjenice Koordinatorke, a na temelju informacija prikupljenih od Koordinatora i drugih relevantnih tijela, u slučaju potrebe. Prateći dio Zahtjeva za sredstva jeste Deklaracija o povjerljivosti, koja se potpisuje zajednički od strane Koordinatorke i zamjenice Koordinatorke. Ministarstvo finansija može tražiti bilo koju informaciju od svih tijela, uključujući Sekretarijat, Tijela zadužena za reformu, Tijela zadužena za korake itd. za potrebe pripreme Zahtjeva.

Komunikacioni plan je dokument kojim se definišu aktivnosti komunikacije i vidljivosti za reforme, korake i aktivnosti Programa. Komunikacioni plan priprema Koordinator, uz saglasnost Evropske komisije, a odobrava ga Odbor za praćenje.

U cilju praćenje održivosti, lica i organi uključeni u sprovođenje Programa obavezni su da obezbijede održivost postignutih rezultata, osiguravajući da isti ostanu funkcionalni, nepromijenjeni i u skladu sa ciljevima Instrumenta, tokom perioda njegovog sprovođenja. S tim u vezi, stepen održivosti rezultata biće predmet redovnih provjera od strane nadležnih organa, te u slučaju utvrđenog narušavanja održivosti, korisnik Instrumenta je u obavezi da obezbedi povratak sredstava.

Tijela zadužena za reforme i Tijela zadužena za korake sadržani su u tabeli sa listom reformi i koraka, koja je prilog ove Informacije, sa izuzetkom koraka 1.1.3.4.

Važno je napomenuti da će se kroz domaći pravni akt (Uredba), a nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, urediti nadležnosti i obaveze koje su definisane ovom Informacijom. Naime, Uredba o načinu sprovođenja podrške Evropske unije kroz Instrument za reforme i rast će definisati sve aktivnosti, koordinaciju i kompletan proces sprovođenja Programa, od obaveza u pogledu prikupljanja podataka, koordinacije među različitim tijelima državne uprave, kao i mehanizama za praćenje napretka i pravovremeno izvještavanje.

Prilog 1: Tijela zadužena za reforme i Tijela zadužena za korake

OBLAST POLITIKE 1: POSLOVNO OKRUŽENJE I RAZVOJ PRIVATNOG SEKTORA			
SEKTOR 1.1: POSLOVNO OKRUŽENJE		SEKTOR 1.2: KONKURENTNOST PRIVATNOG SEKTORA	
Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak	Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak
Reforma 1.1.1. Reforma upravljanja preduzećima u vlasništvu države (PVD). Pобоljšanje upravljanja, efikasnosti i odgovornosti preduzeća u vlasništvu države (PVD) kako bi se poboljšao njihov doprinos privredi.	Ministarstvo finansija	Reforma 1.2.1 Primjena elektronskog transporta i inteligentnih transportnih sistema (ITS)	Ministarstvo saobraćaja
Korak 1.1.1.1. Registar PVD. Napraviti javno dostupan registar PVD i preduzeća sa državnim učešćem, uključujući opštinska preduzeća. Registar će uključivati sve relevantne podatke o finasijskim performansama PVD-a, kao i podatke o rezultatima eksterne revizije	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.1.1. Usklađivanje sa Regulativom (EU) 2020/1056 o elektronskim informacijama o transportu robe (eFTI)	Ministarstvo saobraćaja
Korak 1.1.1.2. Korporativno upravljanje i odgovornost. Izmijeniti Zakon o privrednim društvima ili usvojiti novi zakon/podzakonski akt kojim će biti uvedena nova pravila i kriterijumi za predlaganje i izbor članova upravnih odbora preduzeća. Imenovanja su predmet otvorenog, nezavisnog postupka zasnovanog na zaslugama, povećavajući različitost i broj nezavisnih članova odbora. Ojačati upravljanje, vlasništvo i nadzor nad preduzećima u državnom vlasništvu uvodeći podsticaje zasnovane na učinku, cijeneći efikasnost preduzeća na osnovu obaveznih godišnjih finasijskih izvještaja, koji će biti dostupni u registru preduzeća	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.1.2. Ratifikacija međunarodne konvencije o putevima (eCMR) potrebne za implementaciju eFTI.	Ministarstvo saobraćaja

Korak 1.1.1.3. Uspostaviti efektivni sistem procjene, praćenja i izvještavanja o finansijskom učinku I fiskalnom riziku vezanom za poslovanje preduzeća u vlasništvu države. Fiskalni rizici vezani za preduzeća koja potencijalno mogu imati uticaj na državni budžet biće sistemski procjenjivani i praćeni kroz, između ostalog, objavljivanje godišnjih zbirnih izvještaja o poslovanju PVD i izjava o fiskalnom riziku po državni budžet koju dostavljaju PVD.	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.1.3. Implementacija ITS okvira i standarda za puteve i željeznicu.	Ministarstvo saobraćaja
Korak 1.1.1.4. Upravljanje rizikom, interna revizija i revizorski odbori. PVD će uspostaviti nezavisnu funkciju interne revizije i upravljanja rizikom u skladu sa međunarodno priznatim okvirima i standardima, kao i dobrom praksom EU o javnoj internoj finansijskoj kontroli (JIFK) Štaviše PVD će uspostaviti funkcionalne revizorske odbore u skladu sa relevantnim Zakonom.	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.1.4. ITS na 62km putne mreže TEN-T je operativan	Ministarstvo saobraćaja
Korak 1.1.1.5. Imenovanja u upravljačkim tijelima i finansijsko izvještavanje. Svi novi članovi odbora (100%) se imenuju u skladu sa novouspostavljenim pravilima/kriterijumima. Većina (najmanje 51%) postojećih članova odbora podliježe ponovnoj procjeni u skladu sa novouspostavljenim pravilima i kriterijumima. 80% PVD je objavilo godišnje finansijske izvještaje.	Ministarstvo finansija	Reforma 1.2.2. Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju na znanju (u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije)	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Reforma 1.1.2 - Revizija procesa javnih nabavki i politika državne pomoći. Unapređenje transparentnosti, efikasnosti i integriteta u procesima javnih nabavki i državne pomoći.	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.2.1. Broj finansiranih aktera istraživanja i inovacija (fizičkih lica – istraživača i inovatora, i pravnih lica – naučno istraživačkih institucija, kompanija, klastera, NVO-a) u nacionalnom sistemu istraživanja i inovacija povećan je za 50% i uticaj je demonstriran kroz poboljšane brojke u statističkim izvještajima za istraživanje i inovacije	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

Korak 1.1.2.1. Međuvladini sporazumi i ugovori sa trećim državama. Nivo transparentnosti svih ugovora (završenih, tekućih i budućih) zaključenih po međunarodnim sporazumima povećava se uvođenjem i obezbjeđivanjem javno dostupnim informacija specifičnih za projekte u sistemu e-nabavki. Sljedeći elementi treba da budu dostupni: Naziv projekta; Vrijednost ugovora o nabavci; Osnovne informacije o ugovoru o nabavci; Naručilac; Glavni ugovarač; Sprovedena procedura nabavke; Trenutno stanje projekta u skladu sa utvrđenom metodologijom upravljanja projektom; Sprovedene studije i javne konsultacije uključujući uticaj na životnu sredinu i druga tehnička istraživanja, analiza koristi i troškova i studije izvodljivosti, Informacije o poštovanju EU standarda, uključujući princip transparentnosti i jednak tretman u javnim nabavkama	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.2.2. Broj kompanija koje imaju korist od usluga inovacionih/tehnoloških centara kao rezultat njihove pokrenute i javno dostupne liste usluga za kompanije povećan je za 50%.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 1.1.2.2. Zabranjene su sve zakonske odredbe ili procedure u međuvladinim sporazumima kojima se uvode odstupanja od javnog zakonodavstva o javnim nabavkama usklađenog sa EU.	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.2.3. Izdatak privatnog sektora za istraživanje i inovacije povećan je na najmanje 15% EU prosjeka	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 1.1.2.3. Antikorupcijski okvir. Nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije, revidirati antikorupcijski okvir, okvir integriteta i sukoba interesa za javne nabavke i primjeniti izmjene	Ministarstvo finansija	Korak 1.2.2.4. Izdatak javnog sektora za istraživanje i inovacije povećan je na najmanje 35% EU prosjeka	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 1.1.2.4. Konkurentnost i efikasnost tržišta nabavki. Smanjiti vrijednost nabavki oglašanih bez objavljivanja obavještenja o ugovoru (direktna nabavka u vrijednosti ispod 8.000,00 eura) na 2% ukupne vrijednosti nabavke do decembra 2026. Godišnje smanjenje od najmanje 3 procentna	Ministarstvo finansija		

poena od ukupne vrijednosti nabavke treba da se realizuje tokom 2024. i 2025. godine	
Korak 1.1.2.5. Skupština će usvojiti novi Zakon o zaštiti konkurencije i novi Zakon o kontroli državne pomoći, osiguravajući potpunu finansijsku nezavisnost Agencije za zaštitu konkurencije i kontrolu državne pomoći kako bi se unaprijedila kontrola državne pomoći i pravila nadmetanja	Ministarstvo ekonomskog razvoja
<i>Reforma 1.1.3. - Uklanjanje regulatornih barijera i olakšavanje poslovanja</i>	<i>Ministarstvo finansija</i>
Korak 1.1.3.1. Usklađivanjem sa Zakonom o registraciji privrednih subjekata, novi Zakon o registraciji privrednih subjekata će prepoznati i definisati status aktivnih i neaktivnih preduzeća. Registar preduzeća se redovno ažurira radi brisanja ugašenih preduzeća iz registara (u skladu sa Zakonom o registraciji privrednih subjekata). Osigurana je konzistentnost između registra dužnika Centralne banke Crne Gore (CBCG) i registra preduzeća (trenutna neusklađenost 15% preduzeća sa blokiranim računima nisu prikazana kao dužnici u registrima preduzeća). Postignuta je 100% usklađenost između registra CBCG i registra preduzeća	Ministarstvo finansija
Korak 1.1.3.2. Javne konsultacije i procjene uticaja propisa (primarni zakoni). 100% novih zakona je predmet javnih konsultacija sa preduzećima, organizacijama civilnog društva i lokalnim samoupravama. 100% novih	Ministarstvo finansija

zakona podliježe pripremi analize uticaja propisa (RIA) prije javnih konsultacija.		
Korak 1.1.3.3. Elektronska registracija preduzeća i elektronska plaćanja. Elektronska registracija za sve vrste privrednih subjekata je u potpunosti dostupna. Uspostavljeni su opšti preduslovi za tehničku integraciju elektronskog registra sa Uredbom EU o sistemu međusobnog povezivanja poslovnih registra (BRIS). Elektronsko plaćanje državnih i lokalnih taksi, naknada, dažbina i poreza je u potpunosti dostupno	Ministarstvo finansija	
Korak 1.1.3.4. Blokirani računi MSP. Rješavanje pitanja malih i srednjih dugova i deblokade računa MSP (npr. ukidanje malih dugova sa rokom dospeljeća preko 24 mjeseca, smanjenje srednjih dugova). Sprovesti elektronsku proceduru za MSP za traženje smanjenja/ukidanja duga manjeg od 5000 eura. Cilj: 80% malih preduzeća sa dugom manjim od 5000 eura i rokom dospeljeća od 24 mjeseca treba da bude predmet brzog i jednostavnog postupka restrukturiranja (uključujući otpis duga i ponovno otvaranje računa). Elektronski sistem razmjene informacija za efikasnu deblokadu računa MSP koji je uspostavila CBCG	Nadležnost će biti naknadno definisana.	

Korak 1.1.3.5. Povratne informacije o administrativnim preprekama za poslovanje. Aktivnosti za otklanjanje prepreka u poslovanju administrativne prirode, registrovane od strane sekretarijata Savjeta za konkurentnost, uključujući nove prepreke, su pokrenute od strane javne uprave u roku od 6 mjeseci od njihovog upisa na listu. Predložene akcije za njihovo rješavanje, indikativni rokovi i ažurirane informacije o napretku se dostavljaju svakih pola godine sekretarijatu Savjeta za konkurentnost i dostupni su svim članovima Savjeta	Ministarstvo ekonomskog razvoja
Reforma 1.1.4. Poboljšanje elektronskog katastra i prostornog planiranja	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
Korak 1.1.4.1. Usvajanje Prostornog plana Crne Gore (od strane Skupštine)	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
Korak 1.1.4.2. Ažuriranje katastra zemljišta. Prebacivanje svih podataka iz postojeće baze podataka katastra zemljišta u elektronski katastar	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
Korak 1.1.4.3. Omogućavanje funkcionalnosti elektronskog katastra. Sprovođenje novog mrežnog servisa za distribuiranje katastarskih podataka i dokumenata, izmjena zakonskih odredbi kako bi se omogućilo elektronsko podnošenje zahtjeva, puna primjena mrežne aplikacije za elektronsko podnošenje zahtjeva	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
Korak 1.1.4.4. Elektronski katastar je tačan i ažuriran za 100% stvarne nepokretne imovine u državi	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Korak 1.1.4.5. Rješavanje ilegalne gradnje. Zakonsko rješenje za pojednostavljenu zakonodavnu proceduru ilegalne gradnje (uključujući zdravlje i bezbjednost, ažuriranje elektronskog katastra, oporezivanje, priključenja na vodovodnu, električnu, telekomunikacionu i mrežu za skupljanje otpada) usvojeno od strane Skupštine i započeta je primjena. Usvajanje od strane Skupštine do decembra 2024. Legalizovano je najmanje 20000 ilegalno izgrađenih stambenih jedinica do decembra 2027(u skladu sa podacima dostupnim u decembru 2023	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
<i>Reforma 1.1.5. Reforma inspekcijskih službi. Unapređenje integriteta, efikasnosti i performansi inspekcijskih službi i smanjenje neformalne ekonomije</i>	<i>Ministarstvo finansija</i>
Korak 1.1.5.1. Unapređenje integriteta u inspekcijskim službama. Uvedena obavezna godišnja prijava imovine i izjave o konfliktu interesa za inspektore koja je podložna provjerama Agencije za sprečavanje korupcije.	Ministarstvo finansija
Korak 1.1.5.2. Poboljšanje zakonodavnog okvira i fokusiranje na neformalnu ekonomiju. Usvojiti i sprovesti izmjene Zakona o prekršajima, Zakona o inspekcijskom nadzoru, Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja, kao i Krivičnog zakonika Crne Gore, radi pojačanja nadzora nad inspektorima (uključujući pravo ulaska u stambene prostorije gdje se sumnja da se obavljaju neregistrovane djelatnosti), uvesti postupke žalbe, ukinuti njihove teritorijalne nadležnosti, ukloniti mogućnost diskrecionih odluka i osigurati ispunjenje preduslova za sistematsku borbu protiv neformalne ekonomije.	Ministarstvo finansija

Korak 1.1.5.3. Unapređenje efikasnosti inspekcija. Povećan broj inspekcija rada i poreske inspekcije za 50% u odnosu na prosjek u periodu od 2020. do 2023. godine	Ministarstvo finansija
Korak 1.1.5.4. Ukupni iznos izrečenih kazni povećan za 100% u odnosu na period 2020-2023. godine	Ministarstvo finansija
Korak 1.1.5.5. Sprovođenje programa Vlade za suzbijanje neformalne ekonomije: Ostvareno je najmanje 75% ciljeva postavljenih u akcionom planu za period od 2024. do 2026. godine	Ministarstvo finansija
Korak 1.1.5.6. Inspekcije se sprovode po principu sektorskog pristupa zasnovanog na riziku. Najmanje 75% inspekcija usmjereno je na ekonomske sektore osjetljive na sivu ekonomiju (npr. građevinarstvo, kockanje, turizam i poljoprivreda).	Ministarstvo finansija

OBLAST POLITIKE 2: DIGITALNA I ENERGETSKA/ZELENA TRANZICIJA							
SEKTOR 2.1: REFORME ENERGETSKOG TRŽIŠTA		SEKTOR 2.2: POLITIKA DEKARBONIZACIJE I PRIPREMA ZA MEHANIZAM ZA ODREĐIVANJE CIJENE EMISIJE UGLJENIKA		SEKTOR 2.3: PRIMJENA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, ENERGETSKA EFIKASNOST I SMANJENJE ZAGAĐENJA VAZDUHA		SEKTOR 2.4: DIGITALIZACIJA	
Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak	Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak	Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak	Naziv reforme/koraka	Nadležno tijelo za reformu/korak
Reforma 2.1.1: Potpuna implementacija paketa integracije električne energije	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.2.1 Implementacija prioriternih politika i mjera iz Nacionalnog energetskog i klimatskog plana	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.3.1 - Razvijanje transparentnih i konkurentnih procedura za primjenu obnovljive energije i predviđanje ulaska novih	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma: 2.4.1. Pokretanje sigurne širokopojasne mreže, uključujući 5G mreže	Ministarstvo ekonomskog razvoja

Korak 2.1.1.1. Kompletna transpozicija paketa integracije električne energije u skladu sa zahtjevima Energetske zajednice i nastavak njegove implementacije	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.1. Vladine strukture koje imaju mandat da implementiraju i prate akcije pravedne tranzicije su operativne i usvojile su plan za sprovođenje obuka i otvaranje radnih mjesta za ljude zaposlene u rudarstvu i proizvodnji energije baziranoj na uglju.	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.3.1.1. Najava plana aukcije za naredne tri godine, u okviru kojeg će biti ponuđeno najmanje 400 MW i pokretanje prve aukcije	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.1.1. Usvajanje Nacionalnog plana za razvoj širokopojasne infrastrukture od strane Vlade	Ministarstvo ekonomskog razvoja
Korak 2.1.1.2. Nastavak implementacije paketa integracije električne energije od strane TSO-a i NEMO-a pridruživanjem tržištu dan-unaprijed sa EU.	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.2. Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača usklađen sa ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine stupio je na snagu	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Reforma 2.3.2 - Implementacija Direktive o obnovljivoj energiji (dozvole, garancije porijekla, prozjumeri)	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.1.2. Usklađenost sa Aktom o gigabitnoj infrastrukturi: zakonodavstvo (primarno i sekundarno) za uspostavljanje sigurnog informacionog sistema	Ministarstvo ekonomskog razvoja
Korak 2.1.1.3. Završetak sprovođenja paketa integracije električne energije spajanjem unutar-dnevnog tržišta električne energije.	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.3. Kratkoročne mjere razvoja ljudskog kapitala usmjerene na prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje u rudarskom regionu Pljevlja, završene su u skladu s planom	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.3.2.1. Usvajanje zakonodavstva u skladu sa Direktivom o obnovljivoj energiji (RED II) uključujući regulatorni okvir za prozjumere i pojednostavljenje procedura za	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.1.3. Pravilnik kao podzakonski akt novog Zakona o elektronskim komunikacijama usklađen sa EU 5G alatima sajber-bezbjednosti	Ministarstvo ekonomskog razvoja

		akcije pravedne tranzicije.		izdavanje dozvola (npr. određivanje jedne kontakt tačke).			
Reforma 2.1.2. - Postepeno prilagođavanje tarifa nivoima povraćaja troškova praćeno mjerama energetske siromaštva	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.4. 100 osoba, od kojih je 15% žena, prekvalifikovano je u okviru (pilot) akcionog plana na osnovu podataka dostupnih u decembru 2024. godine	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.3.2.2. Operacionalizacija sistema garancija porijekla	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.1.4. Bezbjedna širokopojasna infrastruktura i postavljanje mreže u ruralnim oblastima	Ministarstvo ekonomskog razvoja
Korak 2.1.2.1. Postepeno ukidanje javne intervencije u postavljanju cijena za snadbijevanje električnom energijom u skladu s članom 5 Direktive 2019/944 o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.5. Uspostavljanje centra za obuku i šeme za prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje, fokusiranog na sprovođenje sveobuhvatnog programa kao i na druge poslove u industriji ili uslužnim djelatnostima	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.3.2.3. Jedna od energetskih zajednica uspostavljena i operativna	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.4.2. Elektronski potpis i uvođenje novčanika digitalnog identiteta	Ministarstvo javne uprave
Korak 2.1.2.2. Sprovođenje mjera usmjerenih na zaštitu energetski siromašnih i ranjivih potrošača, uključujući razvoj metodologije za	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.6. Sprovođenje sveobuhvatnog programa za renoviranje javnih i privatnih zgrada u rudarskom regionu Pljevlja, koji nudi	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.3.3 - Povećanje kapaciteta proizvodnje električne energije kroz veće korišćenje OIE i efikasnije korišćenje	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.2.1. Usklađenost sa odlukom EU o digitalnom identitetu	Ministarstvo javne uprave

definisanje grupa energetski siromašnih grupa i alata za praćenje		finansijska rješenja za energetsku efikasnost i zamjenu fosilnih grejnih sistema		<i>postojećih elektrana</i>			
Korak 2.1.2.3. Cijena električne energije za domaćinstva odražava tržišnu cijenu u skladu s najboljom praksom EU (npr. povezivanjem bilateralnih ugovora o snadbijevanju između proizvođača i snadbijevača električne energije sa godišnjim prosjekom cijene dan-unaprijed na tržištu) kao prioritet	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.2.1.7. 90% individualnih sistema za grijanje u javnim zgradama i 70% individualnih sistema za grijanje u privatnim zgradama prešlo je sa uglja na čistije gorivo	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.3.3.1. Najmanje 200 MW novih kapaciteta obnovljive energije (solarne i vjetroenergije) instalirano i priključeno na mrežu u skladu sa dogovorenim ciljevima u okviru Energetske zajednice	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.2.2. Implementacija novčanika digitalnog identiteta koji minimalno uključuje: novu Uredbu EU o digitalnom identitetu; potpisivanje i implementaciju Sporazuma o uzajamnom priznavanju povjereničkih usluga sa drugim državama Zapadnog Balkana; pridruživanje listi pouzdanih trećih zemalja EU za validaciju e-potpisa kao prvi korak ka EU ID novčaniku; učešće u balkanskom novčaniku digitalnog identiteta	Ministarstvo javne uprave

Korak 2.2.1.8. Najmanje 400 osoba, od kojih je 15% žena, obučeno je u okviru programa za prekvalifikaciju i ponovno zapošljavanje, fokusiranog na sprovođenje sveobuhvatnog programa kao i na druge poslove u industriji ili uslužnim djelatnostima. Na osnovu podataka dostupnih u decembru 2024. godine	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.3.4: Sprovođenje zakonske regulative energetskej efikasnosti i zagađenju vazduha	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.2.3. Potpuno uvođenje elektronskog digitalnog identiteta koji će omogućiti povezivanje sa digitalnim uslugama javne uprave (uključujući poreske, socijalne i obrazovne usluge) i puno učešće u EU novčaniku digitalnog identiteta	Ministarstvo javne uprave
Reforma 2.2.2: Unapređenje Nacionalnog sistema za trgovinu emisijama (STE) u skladu sa EU ETS sistemom	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Korak 2.3.4.1. Osigurati izdavanje sertifikata o energetskim performansama (u skladu sa Direktivom o energetskim performansama zgrada) i izmijeniti relevantno zakonodavstvo kako bi se omogućilo efikasno donošenje odluka o ulaganjima u energetske efikasnosti za vlasnike domaćinstava	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.4.3 Isporuka digitalnih javnih usluga prilagođenih korisniku	Ministarstvo javne uprave

Korak 2.2.2.1. Puna implementacija monitoringa, analize, verifikacije i akreditacije (MAVA).	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Korak 2.3.4.2. Dugoročna strategija renoviranja i akcioni plan usvojeni i počinju sa implementacijom kroz rekonstrukciju postojećih javnih zgrada i usklađeni su sa godišnjim ciljem od 3% za renoviranje	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.3.1. Planiranje pune implementacije transakcionalnih javnih elektronskih usluga na nacionalnom i lokalnom nivou 2025-2027 usvojenih od strane Vlade (dodatno uslugama uspostavljenih do 2024); funkcionalna platforma e-uprave i inter-operabilnosti registara	Ministarstvo javne uprave
Korak 2.2.1.2. Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača usklađen sa ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine stupio je na snagu	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Korak 2.3.4.3. Usvajanje Strategije upravljanja kvalitetom vazduha za period 2024 -2029, uključujući izradu/ažuriranje planova kvaliteta vazduha za zone u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta vazduha po Direktivi o smanjenju nacionalnih emisija (NEC).	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	Korak 2.4.3.2. Uvođenje dijela javnih e-usluga na osnovu plana (1. korak)	Ministarstvo javne uprave

		Korak 2.3.4.4. Implementacija Uredbe o eko-dizajnu za grijače lokalnog prostora na čvrsto gorivo kroz uspostavljanje efikasne infrastrukture za nadzor tržišta i pokretanje šeme zamjene za grijanje domaćinstava	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.3.3. Usklađenost zakonodavstva sa Direktivom o otvorenim podacima	Ministarstvo javne uprave
		Korak 2.3.4.5. Povećanje godišnje stope renoviranja zgrada i osvetljenja ulica u skladu sa ciljevima dogovorenim u Energetskoj zajednici: najmanje 60.000 m² renovirano	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.3.4. Uvođenje javnih e-usluga na osnovu plana (2. korak)	Ministarstvo javne uprave
		Korak 2.3.4.6. Povećanje godišnje stope renoviranja zgrada i osvetljenja ulica u skladu sa ciljevima dogovorenim u Energetskoj zajednici: najmanje 130.000 m² renovirano	Ministarstvo energetike i rudarstva	Reforma 2.4.4. Sajber bezbednost - Postavljanje sveobuhvatnog okvira za sajber otpornost (uvodenje zahjete NIS2 direktive i jačanje relevantnih institucija).	Ministarstvo javne uprave
		Korak 2.3.4.7. Povećanje godišnje stope renoviranja zgrada i osvetljenja ulica u skladu sa ciljevima dogovorenim u	Ministarstvo energetike i rudarstva	Korak 2.4.4.1. Usvajanje Zakona o Informacionoj bezbjednosti od strane Skupštine u potpunosti	Ministarstvo javne uprave

		Energetskoj zajednici: najmanje 200.000 m ² renovirano		usklađenog sa NIS2 direktivom	
				Korak 2.4.4.2. Okviri koji su uvedeni kroz NIS2 usklađivanje (Okvir za koordinisano otkrivanje ranjivosti, Okvir za upravljanje kriznim situacijama), su kreirani i u upotrebi	Ministarstvo javne uprave
				Korak 2.4.4.3. Formiranje nadležnog organa i liste entiteta. Agencija za sajberbezbednost (koja djeluje kao nadležni organ kako je definisano u NIS2) je operativna: ima dovoljan broj zaposlenih, opremljena da vrši nadzorna ovlašćenja, vrši nadzorne provjere. Lista entita u djelokrugu nacionalnog zakona usklađenog sa direktivom NIS2 je finalizovana	Ministarstvo javne uprave

		prelaska u srednju školu je povećana za 25% u poređenju sa školskom godinom 2022/2023	
Reforma 3.1.2. Povećanje učešća ženske radne snage	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga	Reforma 3.2.2 Digitalno obrazovanje: nadogradnja koncepta i nastavnih planova i programa Digitalne akademije izvan javne uprave i sprovođenje u ukupnom društvu na organizovan i društveno inkluzivan način; sprovođenje Strategije digitalizacije obrazovnog sistema (2022-2027) i povezanih akcionih planova	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 3.1.2.1. Dva programa aktivnih mjera za tržište rada koji posebno targetiraju žene se sprovode u kontekstu uvođenja revidirane metodologije koje imaju žene za ciljnu grupu, u skladu sa ESF+ zahtjevima	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga	Korak 3.2.2.1. 2.000 nastavnika učestvovalo je na obukama o digitalnim kompetencijama u okviru usvojenog Okvira o digitalnim kompetencijama nastavnika	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 3.1.2.2. Pružanje kvalitetne dječije njege: Povećanje broja mjesta u javno finansiranim ustanovama za brigu o djeci širom zemlje dostupnih za djecu za 1800 novih mjesta (u skladu sa Pravilnikom standarda) podjednako za uzrast 0-3 godine i 4-6 godina	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	Korak 3.2.2.2. 7.500 (kumulativno za cio period) nastavnika/učesnika učestvovalo je na obukama o digitalnim kompetencijama po usvojenom Okviru o digitalnim kompetencijama nastavnika.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 3.1.2.3. Povećan broj kvalifikovanog osoblja zaposlenog za brigu o djeci za 300	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	Korak 3.2.2.3. 17% od ukupnog broja osnovnih i srednjih škola ima EdTech Hub, a 25% učenika (od kojih okvirno 50% djevojčica) ima mogućnost da ga koristi	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Reforma 3.1.3 - Reformisanje sistema socijalne i dječije zaštite radi efikasnije, efektivnije i transparentnije upotrebe javnih sredstava	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	Korak 3.2.2.4. 34% od ukupnog broja osnovnih i srednjih škola ima EdTech Hub, a 50% učenika (od kojih okvirno 50% djevojčica) ima mogućnost da ga koristi	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 3.1.3.1. Aktivacija korisnika materijalne podrške: Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i prateća podzakonska akta su izmijenjeni kako bi omogućili postepeni prelazak sa korišćenja materijalne podrške na aktivaciju na tržištu rada	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	Korak 3.2.2.5. U osnovnim i srednjim školama u prosjeku postoji najmanje jedan tehnološki uređaj (laptop, desktop računar, TV, tablet) dostupan za 11 učenika	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
Korak 3.1.3.2. 500 (kumulativno) korisnika materijalne pomoći (od čega je 50% žena) je učestvovalo u aktivnim jerama tržišta rada za njihovu aktivaciju na tržištu rada tokom 2026. i 2027. godine	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga		
Korak 3.1.3.3. Uspostavljen jedinstven inkluzivni i objedinjen novčani transfer u vezi sa invaliditetom koji pokriva sva prava datog korisnika i obrađuje se putem elektronskog sistema	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije		
Korak 3.1.3.4. Identifikovan minimalni paket zagarantovanih socijalnih usluga i pristup njihovom	Ministarstvo socijalnog staranja,		

održivom finansiranju definisan u Strategiji za deinstitucionalizaciju	brige o porodici i demografije
Korak 3.1.3.5. Kao korak naprijed ka poboljšanom pristupu, u svakoj opštini, najmanje tri socijalne usluge od navedenih u Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti su dostupne građanima u skladu sa njihovim potrebama (uključujući i zajedničko učešće u više opšina ukoliko je potrebno). Nijedna od ovih tri ne može podržati institucionalizaciju	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije
Korak 3.1.3.6. Sve novčane nadoknade na nacionalnom nivou koje se odnose na socijalnu i dječiju zaštitu su uspostavljenje i obračunate putem nadograđenog integrisanog informacionog sistema socijalne zaštite (e-socijalno	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije

OBLAST POLITIKE 4: TEMELJNA PRAVA /VLADAVINA PRAVA											
SEKTOR 4.1: DEMOKRATIJA		SEKTOR 4.2: PRAVOSUĐE		SEKTOR 4.3: BORBA PROTIV KORUPCIJE		SEKTOR 4.4: TEMELJNA PRAVA I SLOBODA MEDIJA		SEKTOR 4.5: BORBA PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA		SEKTOR 4.6: VIZNA POLITIKA	
Naziv reformе/ koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak	Naziv reformе/koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak	Naziv reformе/koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak	Naziv reformе/koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak	Naziv reformе/koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak	Naziv reformе/koraka	Nadležn o tijelo za reformu /korak
Reforma 4.1.1: Usvajanje novog, sveobuhvatnog i harmonizovanog pravnog okvira za sprovođenje izbora usvojen od strane Skupštine	Ministarstvo pravde	Reforma 4.2.1: Sudstvo i tužilaštvo su nezavisni/sa mostalni, nepristrasni, odgovorni i djeluju sa integritetom i profesionalnošću	Ministarstvo pravde	Reforma 4.3.1 Efikasno sprovođenje zakonodavstva za borbu protiv korupcije, uključujući i korupciju na visokom nivou,	Ministarstvo pravde	Reforma 4.4.1. Smanjenje nivoa porodičnog nasilja u Crnoj Gori	Ministarstvo pravde	Reforma 4.5.1 Unapređenje rezultata istraga, potvrđenih optužnica i pravosudnih presuda u slučajevi	Ministarstvo pravde	Reforma 4.6.1. Usklađivanje vizne politike sa listom zemalja EU za koje je viza potrebna, posebno u odnosu na zemlje	Ministarstvo vanjskih poslova

<i>, u skladu sa evropskim standardima i postojećim preporukama Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)/ Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), kao i Savjeta Evrope</i>				<i>uključujući i finansijske istrage i zaplijenu i oduzimanje imovine, u skladu sa pravnom tekovinom EU, evropskim i međunarodnim standardima, uključujući i preporuke misije za reviziju 2022, kao i preporuke GRECO i OSCE</i>				<i>ma organizovanog kriminala (uključujući pranje novca, sajber kriminal, krijumčarenje cigareta, oružja i droge, trgovina ljudima, uključujući slučajeve seksualne i radne eksploatacije).</i>		<i>koje predstavljaju nezakonite migracije ili bezbjednosni rizik za EU</i>	
Korak 4.1.1.1. Sveobuhvatan pregled izbornog pravnog okvira, sprovođenje preporuka ODIHR-a (2023)	Ministarstvo pravde	Korak 4.2.1.1. Imenovanje predsjednika Vrhovnog suda	Ministarstvo pravde	Korak 4.3.1.1. Sprovođenje strategije/ akcionog plana za borbu protiv korupcije: Testovi integriteta se kreiraju i isporučuju	Ministarstvo finansija	Korak 4.4.1.1. Vrhovni državni tužilac je uspostavio i prati standardne operative procedure tužilaštva u pogledu postupanja u slučajevima	Ministarstvo pravde	Korak 4.5.1.1. Povezivanje i pristup bazama podataka Uprave prihoda i carina i drugih državnih organa sa kojima Specijaln	Specijalno državno tužilaštvo	Korak 4.6.1.1. Crna Gora je postigla interoperabilnost između sistema i baza podataka koji se koriste u trenutno važećem sistemu	Ministarstvo vanjskih poslova

					od strane Uprave carina i Poreske uprave – cilj je dostići najmanje 30% zaposlenih		seksualnog i rodno zasnovanog nasilja, u skladu sa relevantni m članovima Istanbulske konvencije o sprečavanj u i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i prema Direktivi EU o zaštiti žrtava; uspostavlje ne su standardne operativne procedure za izricanje kazne u slučajevima seksualnog i rodno zasnovanog nasilja, u skladu sa novim Krivičnim zakonom		o tužilaštvo sarađuje		izdavanja viza	
--	--	--	--	--	---	--	---	--	-----------------------------	--	-------------------	--

Korak 4.1.1.2. Izmjene i dopune Zakona o izboru predsjednika Crne Gore	Ministarstvo pravde	Korak 4.2.1.2. Izmijenjeni Ustav, u skladu sa pravnom tekovinom EU i evropskim standardima o nezavisnosti, odgovornosti, integritetu, nepristrasnosti i profesionalnosti sudstva i tužilaštva, uključujući adresiranje već postojećih preporuka Evropske komisije, mišljenja Venecijanske komisije i preporuka Grupa država Savjeta za borbu protiv korupcije (GRECO)	Ministarstvo pravde	Korak 4.3.1.2. Povećanje za 20% popunjavanja upražnjenih radnih mjesta – u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta – u nadležnim sudovima za borbu protiv korupcije	Ministarstvo pravde	Korak 4.4.1.2. Jedinstvena baza podataka o nasilju u porodici obuhvata najmanje 95% slučajeva nasilja u porodici prijavljenih policiji ili kancelarija ma centara za socijalni rad; Crna Gora ispunjava preporuke GREVIO/Istambulske konvencije o uspostavljanju tri krizna centra za žrtve seksualnog nasilja u skladu sa standardima navedenim u konvenciji (tj. integrisane zdravstvene, pravne i	Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	Korak 4.5.1.2. Operativni kapaciteti se procjenjuju u dva koraka, uključujući: povećanje broja službenika u Specijalnom policijskom odjeljenju, odgovornih za oblasti krijumčarenja cigareta i pranja novca; povećanje broja službenika kriminalističke policije angažovanih u borbi protiv droga na centralnom i	Ministarstvo pravde	Korak 4.6.1.2. Crna Gora, u drugoj fazi, je započela rad na prikupljanju biometrijskih podataka u skladu sa zahtjevima budućeg članstva u Šengenskoj oblasti	Ministarstvo vanjskih poslova
--	---------------------	---	---------------------	--	---------------------	--	--	---	---------------------	--	-------------------------------

								psihološke usluge za žrtve)		regionaln om nivou; povećanj e broja službenik a kriminali stičke policije angažova nih na suzbijanj u krijumčar enja oružja i eksploziv nih materija; povećanj e broja službenik a kriminali stičke policije na regionaln om nivou, koji bi bili odgovorn i samo za krivična djela trgovine ljudima.				
--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------------------------	--	--	--	--	--	--

Korak 4.2.1.3. Puno sprovođenje sistema imenovanja, vrednovanja rada i napredovanja sudija i javnih tužilaca u skladu sa izmijenjenim Zakonom o sudskom savjetu i sudijama i Zakonom o državnom tužilaštvu	Ministarstvo pravde	korak 4.3.1.3. Poboljšani rezultati u oblasti istraga, krivičnog gonjenja, pravosnažnih presuda, konfiskacije i konačne konfiskacije u korupciji, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou. Pokazati sveukupno povećanje broja istraga, potvrđenih optužnica i osuda, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanje broja i ukupne vrijednosti zapljene, zamrzavan	Ministarstvo pravde	Reforma 4.4.2 Djelotvorna primjena Zakona o zaštiti ravnopravnosti i zabrani diskriminacije	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Korak 4.5.1.3. Operativni kapaciteti se procjenjuju u dva koraka, uključujući: povećanje broja službenika u Specijalnom policijskom odjeljenju, odgovornih za oblasti krijumčarenja cigareta i pranja novca; povećanje broja službenika kriminalističke policije angažovanih u borbi protiv droga na centralnom i	Ministarstvo pravde	Korak 4.6.1.3. Ukidanje sporazuma o slobodnom viznom režimu sa državama (najmanje jednom državom godišnje) za koje EU zahtijeva vizu.	Ministarstvo vanjskih poslova
--	---------------------	---	---------------------	---	---	---	---------------------	---	-------------------------------

			ja i oduzimanj a imovinske koristi stečene krivičnim djelom; pokazati porast samostalni h finansijski h istraga				regionaln om nivou; povećanj e broja službenik a kriminali stičke policije angažova nih na suzbijanj u krijumčar enja oružja i eksploziv nih materija; povećanj e broja službenik a kriminali stičke policije na regionaln om nivou, koji bi bili odgovorn i samo za krivična djela trgovine ljudima.				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Korak 4.3.1.4. Poboljšani rezultati u oblasti istraga, krivičnog gonjenja, pravosnaž nih presuda, konfiskacij e i konačne konfiskacij e u korupciji, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou. Pokazati sveukupno povećanje broja istraga, potvrđenih optužnica i osuda, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanje broja i ukupne vrijednosti zapljene, zamrzavan	Ministar stvo pravde		Korak 4.4.2.1. Smanjen broj žalbi Ombudsma nu i smanjen broj incidenata koje su prijavile LGBTIQ organizacij e civilnog društva	Ministar stvo za ljudska i manjinsk a prava	Korak 4.5.1.4. Pokazati sveukupn o povećanj e broja istraga, potvrđeni h optužnica i osuda, uključuju ći slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanj e broja i ukupne vrijednos ti zapljene, zamrzava nja i oduziman ja imovinsk e koristi stečene kriminalo m; pokazati povećanj e samostal nih finansijsk ih istraga	Ministar stvo pravde	Korak 4.6.1.4. Ukidanje sporazum a o slobodno m viznom režimu sa državama (najmanje jednom državom godišnje) za koje EU zahtijeva vizu.	Ministar stvo vanjskih poslova
--	--	----------------------------	--	---	---	---	----------------------------	---	---

		ja i oduzimanj a imovinske koristi stečene krivičnim djelom; pokazati porast samostalnih finansijskih istraga							
				Korak 4.4.2.2. Poboljšana evidencija sudskog praćenja i pravosnažnih sudskih odluka u slučajevima diskriminacije	Ministar stvo za ljudska i manjinska prava	Korak 4.5.1.5. Pokazati sveukupno povećanje broja istraga, potvrđenih optužnica i osuda, uključujući slučajeve korupcije na visokom nivou; pokazati povećanje broja i ukupne vrijednosti zapljene, zamrzavanja i oduzimanj	Ministar stvo pravde	Korak 4.6.1.5. Ukidanje sporazuma o slobodnom viznom režimu sa državama (najmanje jednom državom godišnje) za koje EU zahtijeva vizu.	Ministar stvo vanjskih poslova

			ja imovinsk e koristi stečene kriminalo m; pokazati povećanj e samostal nih finansijsk ih istraga			
		Reforma 4.4.3. Djelotvorn o sprovođenj e preporuka Evropskog komiteta za prevenciju torture i nehumano g ili ponižavaju ćeg postupanja (CPT)	Ministar stvo pravde		Korak 4.6.1.6. Ukidanje sporazum a o slobodno m viznom režimu sa državama (najmanje jednom državom godišnje) za koje EU zahtijeva vizu.	Ministar stvo vanjskih poslova
		Korak 4.4.3.1. Postupanje nadležnih organa po navodnim slučajevima zlostavljanj a pritvorenih lica preko	Ministar stvo pravde		Korak 4.6.1.7. Uvođenje dodatnih mjera sigurnosti koje su u vezi s budućim ukidanje m	Ministar stvo vanjskih poslova

--

--

policijskih snaga i o žalbama zatvorenika	
Korak 4.4.3.2. Svi prিতবorenici uživaju sveobuhvat an režim strukturira nih aktivnosti van ćelije (rad, zanimanje, obrazovanj e, rekreacija i sport)	Ministar stvo pravde
Korak 4.4.3.3. Povećan broj lekara opšte medicine u Domu zdravlja Spuž	Ministar stvo pravde
Korak 4.4.3.4. Zatvor u Mojkovcu, Specijalna zatvorska bolnica, nova zatvorska	Ministar stvo pravde

sporazum a o slobodno m viznom režimu u skladu sa zahtjevim a EU nakon ćlanstva	
--	--

		prijemna kabina, Multifunkcionalni objekat za potrebe UIKS-a i Zatvor otvorenog tipa su u funkciji, renoviranje i opremanje postojećih objekata		
		Korak 4.4.3.5. Pozitivna ocjena nakon sljedeće periodične posjete CPT-a	Ministarstvo pravde	